

Udako Euskal Unibertsitatea: Sexualitatearen kontzeptua

Iñaki Karrera

Hirusta kolektiboko partaidea

Gizakiaren sexualitatea

■ Uztail honetan lehenengo aldiz hamabost bat lagun Baionan elkartzu ginen, izakiaren sexualitatearen inguruan aritzeko asmoz. Euskal Herriko leku ezberdinetatik ailegatuak. Gehiengook aurretik elkar ezagutzen ez bagenuen ere, bertan bildu ginenok oso talde homogeneoa osatu genuen. Esate baterako, guztiok gazteak, unibertsitarioak... eta lehendabiziko momentutik bertan bildu gintuen arrazoa gaiarekiko genuen jakinmina zela argi gelditu zen. Hori bai, mutil bakarra izan zen.

Sexualitatea. Zer esan nahi du hitz horrek? Maiz inon hala-ko galdera egiten dugunean lagunaren aurpegian irriparra, edo bat-batean parekoaren begi biak zeharo zabaltzen direla ikusten dugu. Askorentzat sexualitatea eta larrua jotzea gauza bera da. Egia esateko ez da harriztekoa, ondo baino hobeto barneratu eta barneratzen dugun mezua baita. Gure kultur moldean txortan aritzea izakiaren arteko sexualitate eredu bakarra baita, non arra izango den hasiera eta bukaera markatuko duena. Barkatu!, arra hitza erabili beharrean arraren zakilaz hitz egin beharko genuke. Jakin badakigu, gaur egun oraindik ere zakila mirestu egiten dugula, eta zoritxarrez garrantzi handieneko organo sexualtzat hartuta ere izaten dela.

Nire asmoa ez da sarketaren inguruko jolasak deuseztatzea, baina gure kultur moldean sarketak jolas sexualekin quasiamaitu duela kontuan izan behar dugu. Larrua jotzea haurdun geratu nahi dugunean ondo dago, halere gure harreman sexual guztien helburua haxe al da?

Beraz, txortan aritzeko batetik zakil bat tente behar dugu eta bestetik erakargarria suerta daitekeen zulo bat. Honako olosa guztiok dakigun bezala ezin da etengabe mantendu, eta behenago edo beranduago zakil batek adierazi dezakeen harrotasuna hustu egiten da. Horrekin batera garrasiak izan daitezke, mekaguendioska hasi, edo... auskalo!

Gaur egun zorionez izakiaren sexualitatearen ezaugarria aketa edo plazerra dela ontzat hartzen dugu, eta laketa hau sentitzeko gaitasun propioa dugula ere bai. Hau lantzen duen ahalmena da, jaiotzen garenetik (edo jaio aurretik hobeto sanda, jaiotzea bada amaren umetokia uzten dugun momentua), norbera osatzen joaten den ahalmena baita. Hemen, kultura judeo-kristauak gurekiko duen zor historikotatik aurrean aurkitzen gara, inoiz inon irakatsi izan ez digutako izaki sexutu gisa adierazten, ezta gure buruak maitatzen ere, edo gure sexualitateaz gozatzen...

Izaki sexutuaren kontzeptua berria suerta daiteke. Sexualitatea ez da dugun zerbait, gu geu garena baizik. Ez dugu sexualitate bat, izaki sexuatuak gara ordea, pertsona sexutu gisa elkarri adierazten diogu. Modu batera edo bestera, ezaugarri zehatzekin, nabardura ezberdinekin..., guztiok sexuatuak gara. Sexualitatea sentitzeko, bizitzeko eta adierazteko erabilgarria dugula. Ezin baita irudikatu sexualitate gabea giza banakorik.

Bizitzan zehar, heriotza ailegatu arte, gizakiok gustuko duen eratan sexualitatea garatzen dugu. Prozesu luze bezain luze horretan zehar izaki sexutuaren izaera aldatzen joan daiteke, aberasten alegia. Urteen poderioz sexualitatea heldutasun maila batera heltzen da, eta berak bizitzeko eta adierazteko era desberdinak ematen ditu. Laketa sexualean dago gaia, eta ahalmen hau bizi garen bitartean iraun daiteke.

Gure bizipenak eta sentipenak ezberdinak diren bezala banakakoaren sexualitatea modu ezberdinetan garatzen dela ikaragarria da. Zeren modua bakoitzaren sexualitatearen biltzen den ezaugarrien multzoa baita. Hemen gure kokka. Gizakiaren sexualitateak jasandako homogenizazio dinamika horrekin jarraitu ordez, banakakoaren sexualitatea bultzatuko lukeen heziketa landuko bagenu epe ertaineko gizakiaren bizi-kalitatea hobetuko litzateke.

Guztiok heziketa sexuala zehatza jaso dugu, bai etxean, bai ikasle batean eta bai kalean ere. Baina egokia ez den heziketa sexuala. Debekuan oinarritutako heziketa izan da, izakiaren sexualitatearekin zerikusia zuen guztia tabu bilakatu duena. Dekretuak debekuan oinarritutako heziketa jaso dugu, gaur egun guk geuk ere onahi adierazitako jarreraren bidez gure ingurukoak sexualki heitzen ditugu. Hau dela eta, heziketa sexuala aipatzen dugunean ez pentsa eskoletan jorratu behar dela heziketa sexualaz ari garenik. Heziketaren ardurak hau ez soilik eskoletako paretetara mugatzen. Guztion ardurak da, irakaskuntza, lagunena, irakasleena, eta abar.

Egokia den heziketa sexuala lantzen hasteko gure jarrerak aztertzen hasi beharko genituzke, ea noraino barneratu ditugun debekuan oinarritutako mezuak, eta abar... Amezua jaunak heziketa sexualaz haxe zioen: «Heziketa sexuala da ezer baino lehenago jarrera berrien bultzapena...». Jarrerak transmititu eta oso adierazgarriak direnez gero erraz agerian geratzen dira. Era berean gure pentsamoldearen ezaugarri argiak izanik aldaketarako garrantzitsuak dira.

Kultura judeo-kristauari esker, gure gorputzaren irudia pekatuarekin edo zikinkeriarekin erlazionatu egin dugu. Zama horren pisua gure arbasoek belaunaldiz belaunaldi elkarri pasa diote guregana heldu arte. Oraindik, esate baterako, nesken hilerokoaz zerbait zikina bezala mintzo da (ikus. Evax-en iragarkiak bestela), emankortasunaren ezaugarria dela ahaztu egiten dugu, are gehiago hilerokoarekin fenomeno benetan bitxia gertatzen da; neska batek lehenengo aldiz hilerokoa duenean emakume bihurtu dela ospatzen dugu, ordurako jada oso mingarriak izaten direla ohartarazten diogu (hau ongi baino hobeto komentatu baitiogu). Larrua jotzen hasten denean hilerokoa noiz izango duenaren esperon dago, geratzen zaizkion egunak kontatzen hasiko da, hilerokoaren etorrera heltzea desiratzu alegia. Azkenik, hurrengo hila-beteetan berriz rolo bat izatera pasatzeko. Halako baldintzetan nola bizi naturaltasunez gure hilerokoa?

Izerdiaren usainarekin, aluarekin —edo ikustea nazka ematen digun organoarekin alegia— jarrai genezakeen, baina azken hau oso larria denez komentatzea merezi du. Gazteek, adibidez, oso erantzun ezberdina dute beren ernaltze organoak aurkeztzen zaizkionean, horrela, gazte talde mixto bati zakilaz hitz egiten diotunean bertan aurkitzen diren mutilen komentarioak harroak eta nabarmenak izaten dira. Ez da gauza bera gertatzen neskekin alua, klitoris, eta abar aipatzen direnean. Nesken aurpegietan, berriz, nazkaren isla sumatzen da... hau tamalez gazte talde guztiekin gertatu zait.

Ondo barneratua dugu neska zein mutilaren estereotipoa. Modetako enpresek zein edertasun eredu mota saltzen digute, alegia. Ondorioz sarritan honako esaldiak aditzen zaizkie neskei: «argaldu behar dut», «oso ipurdi handia dut», «ez dut apenas titirik», edo «titia erortzen zaizkit»... Mutilei, berriz, honakoak: «Gero eta tripa handiagoa dut», «baina zakil erdi horrekin nora heldu nahi duzu, ba?», «ai ene!, burusoil geratzen ari naiz eta»...

Baionan edertasun funtzionalaz hitz egin genuen: «Norberaren gorputzak laketa sexuala eskaintzen du, eta hau da zehatzki ezagutzen eta kultibatzen hasi behar duguna, norberaren gorputza alegia. Ezin baitugu espero gurea ez den zerbait laketa sexuala emango digunik. Gorputz bat gara ezaugarri zehatz batzuekin, horiek onartu eta horietaz baliatu behar dugu sentitzeko, nahi duguna komunikatzeko, jolasteko... edertasun funtzionala da benetan guregan eragin positiboa izango duena, gainontzekoa ezin edo frustazioak dira, besterik gabe». Gure larrua sentsazio transmisore bat da. Ditiak, eskuak, ahoak, guztiak dira erogenoak, guztiak dira laketa sexualaren iturriak. Gure gorputzak duen funtzionalitateaz baliatzea hobe genuke, bestela sentitzeko dugun ahalmena oso mugatua utz dezakegu.

Hasiera batean norberak bere gorputza ezagutzen duela pentsa dezakegu, baina zoritxarrez ez da horrela izaten. Egunen zenbat denbora ematen dugu gure gorputzarekin jolasteko? Gorputza lastantzeko eta sentitzen duguna onartzen hasteko gauza al gara? Izan ere, gorputza behar bezala maitatzen hasiko bagina gurea den zerbait itsusi dela pentsatzera helduko ginatekeela inork uste al du?

Honetara ailegatzeko, hots, gure gorputzak maitatzen ikasi ahal izateko, oztupo ugari gauditu beharko ditugu. Ziur aski gainera handienak guk geuk jartzen ditugunak izango dira. «Sexualitateak bizi-kalitatearekin zerikusi zuzena du, bat aberastean bestea ere aberastuko dugu», zioen sexologo batek.

Baliteke gaur egungo arrek bere sexualitatea hobetzeko beharrik ez izatea, horregatik Baionako tailerrean ez genituen parte hartzen ikusi, nork daki. Mutil bakarra izateak aldaketa nesken aldetik datorrela konbentzitu ninduen.

Azkenik Baionako sexualitate tailerrean elkartutako guztioi eskerrik beroenak luzatu nahi dizkiet, ikasteko parada ezin ederra eman baitzidaten. ■

J.J. Petrikorena

Galtza motzetan

Nafarroako Unibertsitateak galtza motzak galderazi ditu. Lagunak berehala epaitu du erabakia: Opusi darion zorni atzerakoiaren adibide bat gehiago. Eta umorez heldu dio gaiari: Gona motzak onartuko ote dituzte? Eta manga motzeko nikiak? Eta gizonezkoen belarritakoak? Eta galdera handia egin dit jarraian: Zer gertatuko litzateke Opusek hartutako erabaki hau PPK gizarteratuko balu? Berehala hozkatu dut amua: futbola debekatu beharko litzateke, adibidez. Edo galtza luzez jokatuko. Baina farregarri geratzeko arriskuaz. Zera, zaila izanen luke Aznarrek nazioarte mailan atxikimendurik lortzea. Eta gero, badakizue, Brasilgo izar hauek, Ronaldo, Romario... odol berokoak dira eta kokkobilok aske samar eraman zaleak, alegia, galtza luzeak derrigortuz gero, ez dakit bada, futbolarik ez ote lukeen ikusgarritasunik galduko; baina, bestalde, Sanz eta Nuñezek bat egin eta Gilekin akordio batera iritsita, agian, posible litzateke, Aznarren eta Opusen aurrean erabat amore eman gabe, soilik atelehenetako partidua jokatzea galtza luzetan, eta asteburuetakoak motzetan, probatzeko, zer alde dagoen batetik bestera. Baina liga datorren asteburuan hasten da eta zirt edo zart egin beharra dago. Erabakiak hartu. Artikulu honek eztabaida zabaltzea du helburu. Nire iritzia argi utziz: Ligaren hasiera atzera dadila, erreferendum bitartez gaia argitu artean.

Anje Sainte Marie

Jean Paul II

Lejeune medikuaren hilobirat egin bisitarekin, Jean Paul II.ak argiki erakutsi nahi izan du mediku hunen ideia eta ideologia berdinekoa dela. Hori baginakien. Gehiago dena da haatik, bisita horrekin biziazko aldeko defentsa nahi izan duela sakralizatu. Bere doktrina moralak nahi izan du sakralizatu.

Ekintza horren bidez, antzinatean antolatua eta planifikatua bere bidaiaren barne, eskatzen du inplizitoki gazteei eta ez hain gazteei txalotzea Lejeune mediku honen ideiak eta borroak. Jakin behar da, ez dakienarentzat, gizon hau, 94an zendua, bere garaian, estatu frantsesean anti-aborto komandoren buruetarik bat zegoela. Bisitatxo hori dela eta Jean Paul II.ak erakutsi nahi izan du printzipioak badituela. Baginakien. Grabeago da halere ikustea, printzipio horien izenean, bizi instrumentaltzatzen duela katolikoen buruak. Bere ideologiaren mesederako. Ber moldean ukatzen ditu bere konzepzioari aurka jartzen ahal diren kontra argumento zientifiko, filosofiko eta juridikoak. Jean Paul II.aren pentsamoldea osoki irrealista, berekoizkeriaz betea iduritzen zait. Sektarista osoki. Harrigarria omen demokraziaren alde den norbaiten aldetik!

Azken finean, Jean Paul II.ak nahi ditu katoliko guztiak gurutzada moral batean engaiatu, baina

bere erlijioaz emaiten duen irudiak, beste erlijio batzuk bultzatzen duten fanatismo eta fundamentalismo berdinaren irudia dauka. Fundamentalismo horiek goiti botatzeko gogoa emaiten didate.